է Ընկերութեան գրամական գործերի եւ պահում է հաշիւները: Նա ընդունում է բոլոր գրամական վճարները և նուէրները, ծախսեր է անում Վարչութեան կարգադրութեամբ: Գանձապահը կազմում է տարեկան մանրամասն հաշիւ գումարների ելևմտից մասին:

§ 17. Պախսերի համար գանձապահը կարող է իւր մօտ ունենալ մինչև հարիւր րուբլի: Մնացեալ բոլոր գումարը պահվում է տեղական բանկերից մէկի մէջ յանուն Ընկերութեան ըստ որոշման Վարչութեան: Գրամական արժէղիերը պահվում են գանձապահի մօտ:

§ 18. Գրապահը պահում է Ընկերութեան գրքերը և հրատարակութիւնները:

§ 19. Վարչութեան մէջ պէտք է կենտրոնանան Ընկերութեան բոլոր գրագրութիւնները:

§ 20. Խմբագրական մասնաժողովը կայանում է եօթ անդամներից:

§ 21. Խմբագրական մասնաժողովը ընտրում է տպագրելիք հեղինակութիւնները և նրանց համար հեղինակներին կամ թարգմանիչներին վարձատրութիւն նոցա աշխատութեան համար: Առանց սորա վճռի ոչ մի գիրք չէ կարող հրատարակուել Ընկերութեան կողմից:

§ 22. Վարչութեան և Խմբագրական մասնաժողովի անդամները ընտրվում են երկու տարով, բայց առաջի տարուայ վերջը իւրաքանչիւրից դուրս են գնում երկը վիճակով և նոցա տեղը ընտրվում են նորերը. երկրորդ տարին դուրս են գնում մնացած երկը և նախագահները:

§ 23. Խմբագրական մասնաժողովը իւր միջից ընտրում է առենապետ և առենադպիր:

§ 24. Բոլոր վերոյիշեալ պաշտօնատար անձից ընտրութիւնը կատարվում է Ընկերութեան ընդհանուր ժողովում գաղտնի քուէարկութեամբ:

Ծ ա ն օ թ. Ընտրուած համարվում են այն անձինք, որոնք կը ստանան ներկայ եղող անդամների ձայների մեծամասնութիւնը:

§ 25. Երկու տարուց յետոյ նոյն պաշտօնատար անձինք վերընտրելի են նոյն պաշտօնների համար:

§ 26. Ընկերութեան Վարչութեան և Խմբագրական մասնաժողովի յարաբերութեանց ձևը որոշվում է փոխադարձ համաձայնութեամբ: Իսկ նորանց մէջ պատահած բոլոր տարաձայնութիւնները լուծում է Ընդհանուր ժողովը:

IV

Վարչութեան, Խմբագրական մասնաժողովի և Ընդհանուր ժողովի նիստերը:

§ 27. Վարչութիւնը և Խմբագրական մասնաժողովը գումարվում են ըստ պահանջման հարկի և նոցա հրաւիրում են իւրեանց նախագահները:

§ 28. Վարչութիւնը և Խմբագրական մասնաժողովը կազմում են իւրեանց նիստերի արձանագրութիւնները, որոնք ստորագրում են բոլոր ներկայ եղող անդամները:

Ծ ա ն օ թ. Վարչութեան և Խմբագրական մասնաժողովի նիստերը կայացած են համարվում, երբ ներկայ են ոչ պակաս հինգ անդամից:

§ 29. Ընդհանուր ժողովները լինում են տարեկան և արտաքոյ կարգի և հրաւիրվում են լրագրաց մէջ տպած յայտարարութեամբ:

§ 30. Արտաքոյ կարգի ժողովները հրաւիրվում են ըստ պահանջման հարկի կամ ոչ պակաս քան ու հինգ անդամից առաջարկութեամբ:

§ 31. Տարեկան Ընդհանուր ժողովում ա. Վարչութեան տեղեկագիրը ներկայացնում է ընդհանուր հաշիւ. Ընկերութեան լրացած տարուայ աշխատութեանց, կարգադրութեանց, կացքի և դրութեան մասին. բ. ընտրվում են պաշտօնատար անձինք. գ. հաստատում է Վարչութեան ծախուց նախահաշիւը և դ. ընտրում են պատուոյ անդամներ:

§ 32. Ընդհանուր ժողովը ընտրում է իւր համար մի նախագահող:

§ 33. Ընդհանուր ժողովը կայացած է համարվում, երբ ներկայ եղող անդամների թիւը թիֆլիսում գտնուող անդամների 5-ից պակաս չէ:

§ 34. Եթէ հրաւիրուած Ընդհանուր ժողովը չը կայանայ, նոր Ընդհանուր ժողովը կայացած կը համարուի, մինչև անգամ եթէ ներկայ եղող անդամների թիւը որոշեալ թուից պակաս է:

§ 35. Ընդհանուր ժողովում նոյնպէս—Վարչութեան և Խմբագրական մասնաժողովի նիստերի ժամանակ, խնդիրները լուծվում են ձայների բազմութեամբ: Իսկ ձայների հաւասարութեան դէպքում նախապատիւ է համարվում ատենապետի կողմը:

Ծանօթ. Ներկայ կանոնադրութեան փոփոխութեանց որոշմունքները օրինաւոր համարուելու համար, պահանջվում է ներկայ եղող անդամների երկու երրորդ ձայների առաւելութիւնը: Այդ որոշմունքները գործ դնելու համար պէտք է Կովկասեան Փոխարքայի թոյլտուութիւնը:

V

Ընդհանուր կանոնները

§ 36. Ընկերութիւնը ունի իւր կնիքը հետևեալ մակագրով. «Թիֆլիզի ընկերութիւն հայերէն գրքերի հրատարակութեան»:

§ 37. Ընկերութիւնը ամեն տարի ներկայացնում է Թիֆլիզի նահանգապետին իւր անցած տարուայ գործունէութեան հաշուի երկու օրինակ ռուսերէն լեզուով:

§ 38. Ընկերութեան գործունէութեան ընդհատելու միջոցին, այդ դէպքում գումարուած արտաքոյ կարգի ժողովը որոշում է Ընկերութեան բոլոր կալքը յանձնել հայոց հոգևոր պարոյններից մինին:

Մեծ իշխան Կովկասեան Փոխարքան բարևհաճեց հաստատել այդ կանոնադրութիւնը: Ստորագրված է գիներալ—լէյտենանտ Ստարօսէլսկի: Թիֆլիս, 1 յունվարի 1880.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Թիֆլիս, 25 փետրվարի

Ձեր լրագրի մէջ կարդալով վանի մէջ եղած սովի մասին, հարկաւոր համարեցի իմ կառավարութեանը յանձնած Միխելսոնի տպարանի աշխատողներից նուիրատուութիւններ հաւաքել յօգուտ Հայաստանի սովատանջների: Ուղարկելով սորա հետ նուիրատուութեամբ ժողոված 38 ր. 40 կ., խնդրում եմ տպել ձեր լրագրի մէջ նուիրատուների հետևեալ ցուցակը: Տպարանի կառավարիչ Միքայէլ Մելոնիանց 10 ր., Դաւիթ Լազարեվ 2 2 ր., Վասիլ Եղիազարեանց 2 ր., Եագոր Խաչկանց 2 ր., Джорбинадзе 1 ր. 50 կ., Дрейчъ 1 ր. 10 կ., Силиверстовъ 1 ր., Эльбакидзе 1 ր., Крупский 1 ր., Ефремовъ 1 ր., Սարգիս Գրիգորեվ 1 ր., Бобровъ 1 р., Филиповъ 1 р., Քանանով 1 ր., Котетовъ 1 р., Гербутевъ 1 р., Махарадзе 1 р., Кочаровъ 1 р., Канатовъ 1 р., Парфеоновъ 50 к., Гаршининъ 50 к., Նալբանդեանց 50 կ., Миндоевъ 50 к., Окросцваловъ 50 к., Мирвеловъ 50 к., Джейрановъ 50 к., Константинъ Дашкевичъ 50 к., Ալէքսանդր Երզնկեանց 50 կ., Татуловъ 50 к., Гайворонскій 40 к., Котьевъ 30 к., Гумсадзе 10 к. Ընդամենը 38 ր. 40 կ.

Մ. Մեղուինեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք Կ. Պոլսի մէջ հրատարակված «Ազգային Ջողեր» վերնագրով գրքոյկը, որի հեղինակն է Ց. Ց. Պարոնեան, «Լայս» ծաղրական թերթի խմբագիրը. Գրքոյկի Ա. մասը բաղկացած է Կ. Պոլսի մէջ յայտնի անձինքների կենսագրութիւններից, որոնք բոլորն էլ ծաղրական կերպով են գրված: Ահա այն անձանց անունները, որոնց կենսագրութիւնները այս գրքոյկի մէջ մըտան. Խորէն Գալֆայեան, Տիգրան Եւսուֆեան, Սահակ փաշա Ալանեան, Յովհաննէս Էֆրոյեանց, կարապետ Իւթիւճեան, (Մասիս), Մկրտիչ Եպիսկոպոս Տիգրանեան, Յովսէփ Շիշմանեան, կարապետ Փանոսեան (Մարգումի Լիքեար), Յարութիւն Մէրեկմ-Գուլի և վերջապէս Անտոն Հասուն. Մի և նոյն ժամանակ ստացանք Պարոնեանի տպատարակված «Լայս» թերթի վերջին համարը, որի մէջ կայ Գրիգոր Արծրունու ծաղրական կենսագրութիւնը:

—

Վաղը, չաբաթ օր, մարտի 1-ին Արծրունու թատրոնում պ. Կոզլով տալու է իր երկրորդ ներկայացումն:

—

Բարեկենդան ժամի պատճառով վաղը, չաբաթ օր, մարտի 1-ին, «Մշակի» համարը չի հրատարակվի. Հետևեալ համարը կը հրատարակվի երեքշաբթի օր, մարտի 4-ին:

—

Ստացանք յօգուտ վանի սովալուկների 10 րուբլի Թիֆլիսի սուրբ Սարգիս եկեղեցու Մխայէլ քահանայ Սիմէօնեանցից:

—

ՓՕԹԻԻՑ պ. ց. թիւրքեան ուղարկել է մեզ յօգուտ Հայաստանի սովատանջների 200 րուբլ, որ նա ինքն պ. Մեսրովը Գեօմարճեանի աջակցութեամբ հանգանակել է փօթիի մէջ. Հանգանակութիւնը դեռ չարունակվում է:

—

Փետրվարի 24-ին երեկոյեան ժամը 9-ին հրդեհ յայտնվեցաւ թիֆլիսի Նորաշէն եկեղեցու մօտ գտնված միտան մէջ. Ջարմանալի է ինչպէս յաճախ սկսել են կրկնվել հրդեհները թիֆլիսում. Մենք միշտ սարսափով մտածում ենք այն քանի վրա, որ եթէ թիֆլիսի պէս ահագին քաղաքում միաժամանակ յայտնվեն հրդեհները երկու կամ երեք տեղերում, մեր հրաշէջ վարչութիւնը, որ ընդամենը բաղկացած է 20—25 ծառայողներից և ունի ընդամենը երկու ջրհան, ինչպէս կը կարողանայ միաժամանակ հասնել երկու կամ երեք տեղ, յայտնված հրդեհը հանգցնելու համար: Պարզ է որ այն ժամանակ հրաշէջ վարչութիւնը ստիպված կը լինի միայն մի տեղ օգնութեան հասնել, իսկ քաղաքի միւս ծայրում այրվող տները թողնել վիճակի կամքին. Եւ մեր քաղաքային դուման, որ երկար ու բարակ վիճաբանութիւններով է զբաղված ամենանչնչին խնդիրների մասին, չէ էլ մտածում այդ մեզ համար ամենակարևոր և կենսական խնդրի մասին:

—

Կ. Պոլսից մեզ գրում են փետրվարի 21-ից. «Այսօր կխմանք թէ թիւրքաց կառավարութիւնը արգելել է «Մշակ» լրագրին թիւրքիա մտնելը. Նոյնը և «Փորձ» համար ալ կըսեն. Մանրամասնութիւնք պիտի աշխատիմ հաղորդել ձեզ.»

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք պ. Մկրտչեանէից, որ պատմութեան դասատու է թիֆլիսի գիմնազիայում, նրա հեղինակած ռուսերէն բրոշիւրը «Три реформы» վերնագրով, դա մի հրապարակական ճառ է, որ պարոնը կարդացել է փետրվարի 19-ին թիֆլիսի գիմնազիայի դահլիճում:

—

Կիրակի, մարտի 2-ին, թիֆլիսի վրաց դերասանական խումբը ներկայացումն կը տայ Արծրունու թատրոնում:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՆԱՍՏԱՆ

—

«Голосъ» լրագրի մէջ կարդում ենք հետևեալ առաջնորդող յօդուածը:

Ամէնքից զարձեալ մի լուր ստացվեցաւ յունաց կառավարութեան դիտաւորութեան մասին ընդմիջել բանակցութիւնները Թիւրքիայի հետ: Հիմնվելով Երզրումի դաշնագրի վրա, յունաց կառավարութիւնը մտադիր է խնդրել պետութիւնների միջնորդութիւնը: Այդ վճիռը գուցէ այնպիսի վճիռներից չէ, որոնք անպատճառ իրագործվում են. յունաց կառավարութիւնը առաջին անգամը չէ, որ այդպիսի սպառնալիքներ է արել, որպէս զի ստիպէ Թիւրքիային զիջումներ անել, բայց մենք հարկաւոր ենք համարում նկատել, որ այդ լուրը կապ ունի երկու զանազան յատկութեան փաստերի հետ:

Յայտնի է, որ անգլիական կառավարութիւնը մի քանի ժամանակ առաջ առաջարկեց յոյն-թիւրքական վէճի լուծումը միջազգային տեխնիկական մանաժողովի յանձնել: Այդ առաջարկութիւնը համակրութեամբ ընդունվեցաւ եւրոպական մի քանի պետութիւններից: Դործը կարծես բարի վախճանի էր հասնում: Այդ ժամանակ Սալօնիկում մի անցք պատահեց, որի մասին հեռագիրը կրցկտուր և անհասկանալի տեղեկութիւններ հաղորդեց մեզ: Թիւրք ժանդարմների գնդապետ, անգլիացի Սինջ իր հնոջ հետ Սալօնիկի մօտ աւազակների ձեռքն էր ընկել, որոնք այդ գոյգը սարերն էին տարել և նրանց ազգականներից ահագին փողեր էին պահանջում նրանց ազատելու համար, սպառնալով սպանել գերիներին, եթէ այդ գումարը չը վճարվի: Հէնց որ այդ լուրը հասաւ Լայարդին, նա իսկոյն իր կարգադրութեան տակ եղած զինուորական նաւերը ուղարկեց Սալօնիկի ջրերը: Մի և նոյն ժամանակ «Լէյտերի ընկերութիւնը» կ. Պոլսից մի հեռագիր ստացաւ, որ հաղորդում էր, թէ Սինջին բըռնող աւազակները յոյներ են: Անգլիական կառավարութեան լրագիրները, առանց սպասելու հաստատ տեղեկութիւնների, շտապեցին յայտնել, որ աւազակները պէտք է որ Ցունաստանի հպատակներ լինեն, ուրեմն պատասխանատուութիւնն էլ Հելլենական կառավարութեան վրա պէտք է ընկնի: Ցետոյ յայտնվեցաւ, որ Սինջը իր հնոջ հետ բռնված էր ալբանցիներից և որ այն տեղը, որտեղ նոքա տարված էին, թիւրքաց հողի վրա էր գտնվում: Բայց այլ ևս ոչինչ չէր կարելի անել, որովհետև անգլիական զինուորական նաւերը արդէն ուղարկված էին յունաց ջրերը:

Թիւրքաց կառավարութեան տրամադրութիւնը, որ ստիպեց Ցունաստանին խօսել բանակցութիւնների դադարման մասին, Լայարդի այդ կարգադրութիւնից յետոյ երևաց: Մենք հակված ենք մտածել, որ Լայարդ Սինջի բռնելու պատճառով տրամադրեց այն դիտաւորութեամբ, որ Ցունաստանին պետութիւնների առաջը այն րոպէին, երբ Բ. Դրան յանձնաժողովը ստիպում է Ցունաստանին դիմել եւրոպական պետութիւնների միջնորդութեանը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

—

—Լրագիրներին գրում են Կ. Պոլսից, որ յունաց դեսպանը յայտնեց, որ իր կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի իր յարաբերութիւնները կըտրել Բ. Դրան հետ, որովհետև սահմանների վերաբերութեամբ մինչև այժմ համաձայնութիւն չէ կայացել երկու պետութիւնների մէջ. Ցունաց կառավարութիւնը խնդրում է մեծ պետութիւններին, որոնք ստորագրել են Բերլինի դաշնագիրը, միջամտել այս կենճատ խնդիրը պարզելու համար:

—Մայրաքաղաքի լրագիրներին հեռագրում են Կ. Պոլսից, մարտի 1-ին (18 փետրվարի) հետևեալը. «Ջանդարմները բանտարկեցին երեք բօսնիացիներին, որոնք ատրճանակ էին գնում Մնուի և Կամարովի վրա, վերջինը գնտակի երկու հարուած ստացաւ ոտում. Բանտարկվածները յայտնեցին, որ բոլորովին պատահմամբ դիպան նրանց գնտակները, և որ նրանք դիտաւորութիւն չեն ունեցել վիրաւորել Մնուին և Կամարովին, որոնց նրանք բոլորովին չեն ճանաչում.

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ